

ชื่อเรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาผ้าปักสไบมอญ
ผู้วิจัย อรรวรรณ เชื้อน้อย
ปีที่วิจัย 2556

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง 1) รูปแบบ หน้าที่และความสำคัญของ ผ้าสไบมอญและ 2) แนวทางในการสนับสนุนให้มีการใช้และพัฒนา ต่อยอดผลิตภัณฑ์ผ้าปักสไบมอญ ผลการวิจัยพบว่า ผ้าสไบมอญ ที่แสดงอัตลักษณ์ความเป็นมอญอย่างชัดเจนคือ ผ้าสไบมอญแบบปัก คนไทยเชื้อสายมอญ มีความผูกพันและให้ความสำคัญกับการใช้ผ้าสไบทั้งหญิงและชาย เมื่อเข้าวัดหรือกิจกรรมใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับวัดและพระ จะต้องมีย่าพาดไหล่ติดตัวเสมอ ในวัฒนธรรมของคนมอญมีการใช้ผ้าสไบหลายประเภท ทั้งผ้าแพรวเรียบ ผ้าสไบจีบ ผ้าสไบไหมพรมถัก ผ้าสไบลูกไม้ ผ้าขาวม้าและผ้าสไบปัก ซึ่งมีวิธีการใช้งานที่แตกต่างกันตามลักษณะของกิจกรรม ผ้าสไบแบบปัก ถือเป็นอัตลักษณ์ความเป็นมอญที่ชัดเจนที่สุด มีรูปแบบและลวดลายเฉพาะตัว มีลวดลายที่พบตามวิถีชีวิต ประกอบด้วย 1) ลายขอบ ได้มีการลอกเลียนแบบมาจากของพานหรือขอบขันโตก ซึ่งมีลักษณะขอบหยักเล็กสลับใหญ่ 2) ลายดอกจัน เป็นลวดลายที่สร้างขึ้นตามแนวหยักของลายขอบ เรียงเป็นวงเพื่อให้เห็นแนวกรอบลาย 3) ลายดอกพิกุล เป็นลายดอกไม้ที่อยู่ในกรอบลายดอกจัน 4) ลายดอกมะเขือ เป็นลายดอกไม้ 5 กลีบ ที่ปักนอกแนวขอบของผ้า ซึ่งอาจปักเป็นลายดอกไม้อื่นๆ ตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ ผ้าสไบลักษณะนี้มีต้นกำเนิดในพื้นที่มอญลุ่มน้ำเค็ม แถบจังหวัดสมุทรสาคร มีการใช้งานมาไม่น้อยกว่า 100 ปี และในปัจจุบันมีได้รับความนิยมไปยังชุมชนมอญต่างๆ ผลการวิเคราะห์เหตุปัจจัยความนิยมในการกลับมาใช้ผ้าปักสไบมอญมากขึ้น พบว่าเกิดจาก 4 ปัจจัย ดังต่อไปนี้ 1) กิจกรรมประเพณีและเทศกาลงานมอญ ที่มีมากขึ้น ทำให้มีการฟื้นฟูอัตลักษณ์ในเรื่องของการแต่งกาย 2) สื่อเทคโนโลยีอาศัยความทันสมัยของเทคโนโลยี ที่มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและรวดเร็ว ในการประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมต่างๆ 3) การปรับรูปแบบและเทคนิคการปักผ้าสไบ ให้สะดวกและง่ายมากยิ่งขึ้น ถือเป็น การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้คนหันกลับมาปักผ้าสไบใช้เอง และ 4) เป็นช่องทางสร้างรายได้เสริม และยังสามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ

คำสำคัญ : ผ้าปักสไบมอญอัตลักษณ์ความเป็นมอญ ,ภูมิปัญญา ,